

ризикі економічних збитків. Як правова категорія вона проявляється у організаційних, матеріальних та інтелектуальних витратах на протидію небезпекам.

Література

1. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини: навч. посіб. / В. М. Лапін. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 332 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studies.in.ua/bjd-lapin/1187-43-bezpeka-pdpriyemnickoyi-dyalnost.html>

УДК 631.11-058.232.6(477) (043.2)

Сіроченко Т. В., Нечипорук М. Ю., студентки,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Беззубов Д. О., к.ю.н., доцент

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

В умовах переходу до ринкових відносин одним з актуальних завдань є формування і здійснення політики сталого розвитку сільського господарства і створення оптимальних умов для ефективної роботи всіх його галузей. У даний час сільське господарство в цілому як галузь перебуває в занедбаному стані, хоча в ній, як і раніше, зайнята значна частина працездатного населення.

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин діяльність фермерських господарств проходить в динамічних, часто змінюваних умовах, що негативно позначається на загальних показниках їх виробничої господарської діяльності. Низькою залишається конкурентоспроможність виробництва, неналагоджена ефективна система реалізації продукції матеріально-технічного і виробничого обслуговування, спостерігається незадовільний стан бюджетного фінансування та кредитування фермерських господарств.

На думку С. Ф. Домбровського, причиною недосконалості аграрного законодавства є те, що воно не відображає повною мірою особливості правового регулювання відносин у фермерських господарствах і містить переважно норми загального характеру [2, с. 82].

Протягом 2005-2010 рр. відстежується негативна тенденція зменшення кількості працівників у ФГ – зменшення відбулося на 26 %, а саме зі 132,5 тис до 98,4 тис чол. У даному випадку необхідно всіляко заохочувати ФГ до збільшення найму робочої сили. Протягом останніх 2009-2010 рр. ФГ виробляли 5 % валової сільськогосподарської продукції

в країні, зокрема близько 7 % – рослинницької та близько 2 % – тваринницької.

Протягом останніх років змінився і обсяг державної бюджетної дотації на розвиток ФГ, а саме: у 2008 р. – 469,5 млн. грн., у 2009 р. – 111,3, у 2010 р. – 93,4 млн. грн. У середньому на одне ФГ, відповідно по роках, припадало бюджетних коштів у розмірі 11 грн., 2,7, 2,2 грн. Це свідчить про те, що державна підтримка в такому обсязі практично не відіграє ніякої ролі в поліпшенні умов розвитку ФГ і внаслідок диспаритету цін останні знаходяться в гірших умовах, порівняно з середньо- й великотоварними сільськогосподарськими підприємствами. З метою формування державної аграрної політики розвитку фермерського руху в Україні створено Український державний фонд підтримки розвитку фермерських господарств. Він займається вирішенням організаційних, економічних, фінансових і інших проблем розвитку ФГ, формуванням пропозицій і рекомендацій поліпшення їх умов господарювання та адмініструє державні бюджетні видатки їх підтримки.

Однією з досить вагомих причин такої негативної тенденції є те, що правовою особливістю створення фермерського господарства є необхідність попереднього одержання земельної ділянки. Відповідно до ч. 2 ст. 31 Земельного кодексу України, громадяни – члени фермерського господарства мають право на одержання безоплатно у власність із земель державної і комунальної власності земельних ділянок у розмірі земельної частки (паю). Порядок приватизації земельних ділянок членами фермерських господарств передбачено ст. 32 ЗК України. Відповідно до її положень, громадянам України – членам фермерських господарств передаються безоплатно у приватну власність надані їм у користування земельні ділянки у розмірі земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, розташованого на території відповідної ради [1]. Це правило не поширюється на громадян, які раніше набули права на земельну частку (пай). Важливою особливістю створення фермерського господарства є те, що таке право передбачено законодавством виключно для громадян України, тобто іноземні громадяни і особи без громадянства позбавлені права бути засновниками фермерського господарства. Державний акт про право приватної власності на землю видається не на всіх членів фермерського господарства, а лише на ім'я голови господарства. Специфічною характеристикою порядку створення фермерського господарства є також те, що рішення про надання земельної ділянки для створення фермерського господарства фактично являє собою і рішення про виникнення самого фермерського господарства як суб'єкта аграрних правовідносин. На жаль, не виправдалися сподівання законодавця на те, що надання селянам земельних часток (паїв) сприятиме розвитку фермерських господарств та істотному збільшенню їх питомої ваги у структурі сільськогосподарських товаровиробників країни [3, с. 70].

Для подальшого розвитку ФГ потрібно забезпечити науковий супровід їх раціонального розміщення, концентрації й спеціалізації по природних зонах і економічних регіонах країни, урахувати кон'юнктуру ринку праці на селі й залучити якомога більше сільського населення до даного малого підприємництва на селі. Потрібно посилити матеріальну й нематеріальну системи мотивації праці у ФГ, приділити більше уваги розвитку трудової й статусної мотивації праці, забезпечити розвиток збутових і обслуговуючих кооперативних структур на селі. Це, у свою чергу, має додатково забезпечити продовольчу безпеку країни, а також її національну безпеку щодо заселеності сільських територій, особливо в прикордонних районах.

Література

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
2. Домбровський С. Ф. Окремі питання вдосконалення законодавства про фермерські господарства / С. Ф. Домбровський // Правові проблеми залучення інвестицій у сільське господарство та соціальну сферу села: матер. міжнар. наук.-практ. конфер. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2007. – С. 81-65.
3. Мірошніченко М. Фермерство: проблеми становлення, розвитку та ефективності / М. Мірошніченко // Економіка України. – 1995. – № 2. – С. 69-73.

УДК 349.42(043.2)

Смітюх А. С., Панчишак Р. А., студентки,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Беззубов Д. О., к.ю.н., доцент

ДОРАДЧА ДІЯЛЬНІСТЬ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ

Виникнення і розвиток дорадчої діяльності у сільському господарстві безпосередньо пов'язаний із потребою вдосконалення технологічних та управлінських знань і навичок сільськогосподарських виробників та сільського населення.

Історично склалося так, що командно-адміністративним способом господарювання не передбачалося існування дорадництва як інструмента підтримки аграрної сфери економіки України і лише після здобуття нею незалежності розпочався активний процес запровадження в нашій державі діяльності сільськогосподарських дорадчих служб. Вже у середині 90-х